

floor of students. Correlation is selections in both groups, which the students of all faculties of university entered in the complement of, identical and made approximately for 8,0%.

Key words: historical knowledge, historical interest, research, history, organizational structure.

Отримано 21.03.2018

УДК 378.011.3-051:364.43

Я. М. Раєвська
raewskaya@ukr.net

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО МІЖПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Раєвська Я. М. Сучасний стан професійної підготовки фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії. У статті здійснено аналіз сучасного стану професійної підготовки фахівців соціальної сфери у ВНЗ України. Сьогодення реформування професійної освіти висуває нові вимоги до фахівців, які мають володіти глибокими професійними знаннями, що визначаються специфікою майбутньої професії, мати сформовані практичні навички та вміння для ефективного виконання функцій в професійній діяльності. Серед проблем професійної підготовки таких фахівців в Україні виокремлено: труднощі в адаптації до умов професійної діяльності; низький рівень конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку праці; недосконалість системи професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери; труднощі працевлаштування випускників тощо.

Зміст підготовки фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії повинен включати такі компоненти: глибокий аналіз сучасного соціального розвитку і формування вміння дати об'єктивну оцінку соціальній політиці, запропонувати альтернативні варіанти; чітке уявлення і класифікацію сучасних моделей, форм і методів самої практики соціальної роботи; власне педагогічний процес підготовки фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії; розробку теорій, концепцій, моделей і технологій, спрямованих на ефективне функціонування фахівців соціальної сфери у міжпрофесійній взаємодії; розробку і реалізацію програм, що підвищують компетентність міжпрофесійної взаємодії фахівців соціальної сфери.

Підготовка фахівців соціальної роботи в Україні має орієнтуватися

на забезпечення умов для їх професійного самовизначення, професійно-особистісного формування, готовності до здійснення професійної діяльності й професійного самовдосконалення, тобто на підготовку висококваліфікованих фахівців соціальної роботи з високим рівнем культури, мобільності, творчості, адаптивності до соціально-економічних змін, здатних забезпечувати невідпинний прогресивний розвиток суспільства.

Актуальність обраної теми визначається кількома характерними для цієї ситуації тенденціями. По-перше, особливими соціальними очікуваннями щодо міжпрофесійної взаємодії в соціальній сфері та пов'язаною з цими очікуваннями необхідністю значно підвищити рівень професійної діяльності сучасного фахівця. По-друге, комплексним характером досліджуваної проблеми: в галузі гуманітарних наук практично немає дисципліни, для якої проблема взаємодії не посідала б центрального місця. По-третє, посиленням інтегративних процесів у науці, професійній діяльності, а також проникненням ідеї синтезу в суспільну практику. Ситуації міжпрофесійної взаємодії складають невід'ємну частину новітніх форм організації освітнього процесу.

Ключові слова: соціальна сфера, фахівець соціальної сфери, взаємодія, міжпрофесійна взаємодія, теоретична підготовка, практична підготовка, професійна підготовка, міжпрофесійна взаємодія майбутніх фахівців соціальної сфери.

Раевская Я. Н. Современное состояние профессиональной подготовки специалистов социальной сферы к межпрофессиональному взаимодействию. В статье проведен анализ современного состояния профессиональной подготовки специалистов социальной сферы в вузе Украины. Настоящее реформирования профессионального образования выдвигает новые требования к специалистам, которые должны обладать глубокими профессиональными знаниями, определяются спецификой будущей профессии, имеют сформированы практические навыки и умения для эффективного выполнения функций в профессиональной деятельности. Среди проблем профессиональной подготовки таких специалистов в Украине выделены: трудности в адаптации к условиям профессиональной деятельности; низкий уровень конкурентоспособности будущих специалистов на рынке труда; несовершенство системы профессиональной подготовки будущих специалистов социальной сферы; трудности трудоустройства выпускников.

Содержание подготовки специалистов социальной сферы к межпрофессиональному взаимодействию должен включать следующие компоненты: глубокий анализ современного социального развития и формирования умения дать объективную оценку социальной политике, предложить альтернативные варианты; четкое представление и

класифікацію сучасних моделей, форм і методів самої практики соціальної роботи; власне педагогічний процес підготовки спеціалістів соціальної сфери до міжпрофесійного взаємодіяння; розробку теорій, концепцій, моделей і технологій, націлених на ефективне функціонування спеціалістів соціальної сфери в міжпрофесійному взаємодіянні; розробку і реалізацію програм, підвищуючих компетентність міжпрофесійного взаємодіяння спеціалістів соціальної сфери.

Підготовка спеціалістів соціальної роботи в Україні повинна орієнтуватися на забезпечення умов для їх професійного самоопределення, професійно-особистісного формування готовності до здійсненню професійної діяльності і професійного самосовершенствования, то є до підготовки висококваліфікованих спеціалістів соціальної роботи з високим рівнем культури, мобільності, творчості, адаптивності до соціально економічних змін, здатних забезпечувати неперервне прогресивне розвиток суспільства.

Актуальність обраної теми визначається декількома характерними для цієї ситуації тенденціями. По-перше, особливими соціальними очікуваннями міжпрофесійного взаємодіяння в соціальної сфері і пов'язаною з цими очікуваннями необхідністю значно підвищити рівень професійної діяльності сучасного спеціаліста. По-друге, комплексним характером досліджуваної проблеми: в області гуманітарних наук практично немає дисципліни, для якої проблема взаємодіянь не займала б центральне місце. По-третьє, посиленням інтеграційних процесів в науці, професійної діяльності, а також проникненням ідеї синтезу в суспільну практику. Ситуації міжпрофесійного взаємодіяння становлять неотъемлему частину найновіших форм організації освітнього процесу.

Ключові слова: соціальна сфера, спеціаліст соціальної сфери, взаємодіяння, міжпрофесійне взаємодіяння, теоретична підготовка, практична підготовка, професійна підготовка, міжпрофесійне взаємодіяння майбутніх спеціалістів соціальної сфери.

Постановка проблеми. На сучасному етапі в Україні в умовах зростання соціальних проблем збільшується число тих, хто потребує кваліфікованої соціальної допомоги та підтримки. У цьому зв'язку сучасна стратегія соціальної політики держави у сфері освіти спрямована на створення багаторівневої системи професійної підготовки кадрів, здатної забезпечити суспільство професійними фахівцями в сфері соціально-підтримуючої діяльності. Сьогодні реформування професійної освіти висуває нові вимоги до фахівців, які мають володіти

глибокими професійними знаннями, що визначаються специфікою майбутньої професії, мати сформовані практичні навички та вміння для ефективного виконання функцій в професійній діяльності. Специфіка такої діяльності в соціальній сфері визначається діями, спрямованими на досягнення мети та станом об'єктів взаємодії – це соціальна, психосоціальна та соціально-педагогічна допомога окремим людям, групам та спільнотам, що потребують соціальної підтримки, захисту та обслуговування.

Вимоги до організації професійної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах базуються на основних положеннях, зазначених: у Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»; в Указі Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти». Так, у Законі України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01. 07. 2014 року наголошено на нагальній необхідності щодо поєднання освіти з наукою та практичною діяльністю з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівця

Аналіз останніх досліджень. Проблема розвитку особистості як суб'єкта професійної діяльності піднімалася в роботах О. Бондарчук, Л. Карамушки, Г. Ложкіна, С. Максименка, Л. Орбан-Лембрик, В. Семиченко, В. Третяченко, Ю. Швалба тощо. Питання психологічного забезпечення професійної діяльності фахівців соціальної сфери знайшли своє відображення в наукових працях психологів та педагогів в Україні – О. Бондарчук, А. Грись, Л. Карамушки, М. Корольчук, Н. Кривоконь, П. Криворучко, С. Максименка тощо.

На сьогодні у монографіях, дисертаційних дослідженнях та інших наукових працях з проблем соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології значною мірою висвітлені: теоретико-методологічні аспекти соціальної роботи як наукової теорії, навчальної дисципліни і професійної діяльності: В. Андрущенко, В. Бочарова, Л. Гусякова, І. Зверева, І. Зимня, А. Капська, І. Козубовська, Є. Холостова, О. Яременко; окремі наукові засади соціальної роботи розкриваються у працях Б. Вульфова, Л. Димитрової, І. Звереві, І. Миговича, А. Мудрика, О. Петровського, Б. Шапіро; вітчизняний та зарубіжний практичний досвід соціальної роботи висвітлений у працях І. Андрєєва, Р. Вайноли, О. Іванові, Г. Лактіонової, О. Оржеховської, І. Пеши, М. Фірсова; деякі аспекти становлення соціального працівника як професіонала розкриті у наукових дослідженнях В. Бочарові, Н. Клименко, А. Ляшенко, В. Плацова, В. Поліщук, В. Сластьоніна, Н. Шмельові; обґрунтовані концепції соціальної роботи у різних сферах життєдіяльності індивіда (С. Архипова, З. Борисенко, Н. Гайдук, І. Козубовська, В. Синьов); визначений основний зміст і розроблені основні напрями соціальної роботи в Україні (В. Бех, А. Капська, І. Лернер, М. Лукашевич, І. Мигович, О. Песоцька, В. Поліщук, Т. Семигіна); обґрунтована

природа дослідницьких процесів, необхідних для оптимального вибору методик навчання соціальних працівників (Г. Мещанова, В. Семиченко, С. Харченко); виявлені окремі компоненти соціально-педагогічної діяльності у соціальній сфері (Л. Міщик, Н. Кузьміна, О. Пономаренко); виокремлена готовність до розв'язання соціальних завдань у процесі навчання: Н. Абашкіна, Г. Бурлака, І. Грига, С. Косянчук, В. Левічева; розроблені і впроваджені методики роботи з різними категоріями населення і в різних соціумах (О. Вакуленко, О. Карпукін, А. Капська, Н. Комарова, І. Трубавіна); окреслені деякі аспекти професійної підготовки соціального працівника (Л. Долинська, Д. Годлевська, К. Максимова, В. Нор, В. Орленко, О. Шевчук, К. Якубенко).

Питання готовності майбутніх соціальних працівників до виконання професійних обов'язків неодноразово розглядалися в роботах учених В. Бочарової, Т. Завгородньої, І. Зверєвої, А. Капської, О. Карпенко. Окремі аспекти формування професійної готовності фахівців соціальної роботи до здійснення соціального супроводу висвітлені у роботах Н. Клименюк, І. Мельничук, І. Трубавіної.

Формулювання мети статті. **Мета статті** полягає у розкритті теоретичних аспектів проблеми підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Активне використання поняття «взаємодія» тривалий час обмежувалося літературою з філософії та з управління і бізнесу. На думку багатьох філософів, взаємодія має універсальний і об'єктивний характер, підтримує в глобальному розумінні зв'язок між предметами і явищами навколишнього світу і може бути представлена як «процес взаємного впливу один на одного, що визначає структурну організацію будь-якої системи, її властивості, як взаємне відображення один одного, створення одного об'єкта іншими».

У соціології взаємодія трактується як обмін діями в рамках соціальних інститутів або між їхніми представниками з метою викликати бажану реакцію, змінити думки, поведінку, тобто у термінах категорії діяльності. З її позицій, «соціальна взаємодія – феномен зв'язку, впливу і розвитку різних об'єктів у процесі взаємних дій один на одного й на інші об'єкти. Як основні властивості виступають активність, усвідомленість, цілепокладання, системність».

Проблема взаємодії є однією з фундаментальних у психології. Її значущість визначається тією роллю, яку відіграють процеси взаємодії в організації діяльності і поведінки. Як відомо, ці процеси визначають собою як змістовні, так і результативні параметри діяльності, появу міжособистісних зв'язків і відносин. О. Донцов, Б. Ломов, М. Обозов відзначають, що саме взаємодія забезпечує перетворення сукупності індивідуальних дій на єдину систему спільних дій.

Б. Ананьєв, Л. Буєва, М. Каган зазначають, що взаємодія людей є категорією, що відображає процеси впливу різних суб'єктів один на одного, взаємну обумовленість їхніх вчинків і соціальних орієнтацій,

зміну системи потреб, внутрішньоіндивідуальних характеристик, а також міжособистісних зв'язків, які виникають у ході цієї взаємодії.

У психологічному словнику взаємодія визначається як «процес безпосереднього чи опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, що породжує їх взаємну обумовленість і зв'язок».

У соціальній психології взаємодія розглядається як умова сприйняття і розуміння людини людиною (Г. Андреева, О. Бодальов, Є. Кузьмін, М. Обозов). Нам імпонує підхід Г. Андреевої до трактування поняття взаємодії, який полягає в тому, що взаємодія – це не тільки обмін інформацією, але й організація спільних дій, яка допомагає партнерам реалізувати деяку спільну для них діяльність.

Категорія «взаємодія» є необхідною для визначення й розкриття всіх умов, ситуацій, факторів, з якими стикається людина в процесі спільної діяльності, зокрема, професійної.

Міжпрофесійна взаємодія – це цілеспрямований, соціально-зумовлений, динамічний процес безпосереднього або опосередкованого одночасного впливу суб'єктів один на одного в результаті виконання певної професійної діяльності, при спрямовуючій ролі суб'єкта, що володіє сукупністю теоретичної та практичної підготовки, метою якого є реалізація змісту професійної діяльності одного і задоволення потреб іншого.

Міжпрофесійна взаємодія – це функціональна взаємодія, що має діловий характер і відрізняється від міжособистісної взаємодії. Вона сприяє досягненню індивідуальних цілей кожного та цілей спільної трудової діяльності за високого рівня усвідомленості і позитивному емоційному фоні. Особливості міжпрофесійної взаємодії полягають в тому, що: партнер у міжпрофесійній взаємодії завжди виступає як особистість, значуща для суб'єкта; учасникам взаємодії притаманне добре взаєморозуміння в питаннях справи; головне завдання міжпрофесійної взаємодії – продуктивна співпраця. Проблема міжпрофесійної взаємодії має відносно самостійний зміст, вона конкретизує взаємозв'язки особистості і професії, виявляє ті фактори, що опосередковують відносини індивідів у професійній діяльності. Ефективність її визначається, перш за все, сформованістю людини як особистості, як суб'єкта праці, пізнання, спілкування. Це, в свою чергу, передбачає, що формування людини як суб'єкта міжпрофесійної взаємодії має тривалий характер, обумовлений специфічними особливостями професіогенезу.

Аналіз наукових пошуків і вивчення сучасного досвіду організації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери уможливили виявлення низки суперечностей:

➤ між державними вимогами щодо підготовки конкурентоспроможних майбутніх фахівців соціальної сфери і низьким рівнем їх готовності до професійної діяльності;

➤ між традиційним характером організації професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери і недостатньою розробленістю

інноваційних підходів, зорієнтованих на цілеспрямоване та результативне формування готовності студентів до фахової діяльності;

➤ між зовнішніми вимогами до особистості фахівця та вимогами особистості до себе;

➤ між рівнем підготовленості особистості та можливістю застосовувати свої професійні компетенції на практиці.

Теоретичний аналіз наукових джерел, результати опитування студентів та фахівців соціальної сфери, надав можливість виокремити основні проблеми, що виникають у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, зокрема: професійно-особистісне становлення студента в системі «людина-людина»; відсутність навчальних дисциплін, які б дозволили розширити коло теоретичних знань про міжпрофесійну взаємодію, сприяли б професійному самовдосконаленню в напрямі успішної професійної діяльності; оптимізація практичної та методичної підготовки студентів з врахуванням практико-орієнтованого характеру професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери [2].

Крім того, важливо, щоб професійна діяльність фахівців в соціальній сфері ґрунтувалася на засадах міжпрофесійної взаємодії.

Фрагментарність, яка властива сучасному стану сфери, не дає можливості усвідомлено організувати міжпрофесійну взаємодію. Вона іноді відбувається в конкретних робочих взаємодіях (наприклад, під час експертизи складних проектів), але не організована як систематична комунікація з питань розвитку сфери і її взаємодії з іншими сферами. У підсумку – реальне уповільнення розвитку багатьох сфер і соціальної, в першу чергу.

Аналіз наукової літератури показав, що безпосередньо проблема впливу соціальних цінностей на процес становлення міжпрофесійної взаємодії майбутніх фахівців соціальної сфери як у професійній діяльності, так і в процесі професійної вузівської освіти не розроблялася.

Перш за все, ще остаточно не набуто досвіду застосування розробленого Державного Галузевого стандарту (2005р.) і показує незаперечну необхідність вивчення його в дії, врахування факторів як на державному, так і на регіональному рівнях.

По-друге, аналіз навчальних планів підготовки фахівців соціальної сфери у деяких ВНЗ України засвідчує або явно виражену універсальність, відсутність об'єкта, якому адресовано весь пакет дисциплін, або надзвичайну роздрібненість навчальних предметів, які часто дублюють як закономірності, так і технології роботи з різними категоріями населення. Та головний недолік діючих навчальних планів полягає в тому, що існує небезпека підготовки спеціалістів, досить компетентних у питаннях аналізу проблем людини, суспільних проблем, але які слабо уявляють собі, як ці проблеми необхідно вирішувати.

По-третє, поряд з підвищенням рівня фундаменталізації професійної освіти важливо забезпечити спеціалізовану підготовку, включаючи нові соціально-орієнтовані спеціалізації з врахуванням регіонального

компонента.

Зміст підготовки фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії повинен включати такі компоненти:

- глибокий аналіз сучасного соціального розвитку і формування вміння дати об'єктивну оцінку соціальній політиці, запропонувати альтернативні варіанти;

- чітке уявлення і класифікацію сучасних моделей, форм і методів самої практики соціальної роботи;

- власне педагогічний процес підготовки фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії;

- розробку теорій, концепцій, моделей і технологій, спрямованих на ефективне функціонування фахівців соціальної сфери у міжпрофесійній взаємодії;

- розробку і реалізацію програм, що підвищують компетентність міжпрофесійної взаємодії фахівців соціальної сфери.

Змістовий компонент, що є базою для змістової готовності, формується в результаті навчання і є, по суті, діяльністю по засвоєнню і передачі системи знань, що відображається у змістовому критерії професійної готовності майбутніх фахівців соціальної сфери.

Підготовка фахівців соціальної роботи в Україні має орієнтуватися на забезпечення умов для їх професійного самовизначення, професійно-особистісного формування, готовності до здійснення професійної діяльності й професійного самовдосконалення, тобто на підготовку висококваліфікованих фахівців соціальної роботи з високим рівнем культури, мобільності, творчості, адаптивності до соціально-економічних змін, здатних забезпечувати невідпинний прогресивний розвиток суспільства [5, с.144].

Існуюча система професійної підготовки у вищих навчальних закладах робить основні акценти на суто професійну складову навчання, де знання, уміння і певною мірою навички є критерієм успішності навчання студентів і результативності їх професійної підготовки, тоді як молодий фахівець стикається у процесі трудової діяльності, крім проблем власне професійних (рівень його знань, умінь і навичок), з проблемами психологічного і соціального характеру. Звідси особливу увагу у професійній підготовці студентів різних спеціальностей потрібно приділяти формуванню готовності до майбутньої міжпрофесійної взаємодії, роблячи акцент саме на цьому феномені протягом усього періоду навчання студента у ВНЗ.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи наявний теоретичний матеріал, ми впевнилися в тому, що вивчення підготовки фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії потребує розгляду великої сукупності аспектів, відображених у різних наукових дисциплінах, підходах та теоріях.

Здійснюючи узагальнення позицій інших авторів і власних припущень, ми вважаємо, що актуальність обраної теми дослідження визначається кількома характерними для цієї ситуації тенденціями. По-238

перше, особливими соціальними очікуваннями щодо міжпрофесійної взаємодії в соціальній сфері та пов'язаною з цими очікуваннями необхідністю значно підвищити рівень професійної діяльності сучасного фахівця. По-друге, комплексним характером досліджуваної проблеми: в галузі гуманітарних наук практично немає дисципліни, для якої проблема взаємодії не посідала б центрального місця. По-третє, посиленням інтегративних процесів у науці, професійній діяльності, а також проникненням ідеї синтезу в суспільну практику. Ситуації міжпрофесійної взаємодії складають невід'ємну частину новітніх форм організації освітнього процесу.

Перспективою подальших досліджень є визначення критеріїв та показників міжпрофесійної взаємодії майбутніх фахівців соціальної сфери.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Зверевої.– Київ, Сімферополь: Універсум, 2012.– 536 с.
2. Карпенко О.Г. Теорія і практика професійного становлення соціального працівника: навч. посіб. / О.Г. Карпенко. – Київ: Видавничий дім «Слово», 2008. – 460 с.
3. Мигович І.І. До питання про зміст професійної підготовки фахівців соціальної сфери // Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців соціальної роботи в Україні і за рубежем. – Ужгород: „Art Line”, 2003. – С. 227-230.
4. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 // Відомості Верховної Ради України. № 45.– Ст. 368.
5. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, О.Я. Харченко та ін.; за заг. ред.: І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової.– К.: Центр навчальної літератури, 2004, 256 с.
6. Савіцька В. В. Аналіз проблеми підготовки майбутніх соціальних працівників до практичної професійної діяльності / В.В. Савіцька // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України, 2014.– № 1(70). – С. 136-146.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Enciklopedija dlja fahivciv social'noï sferi / za zag. red. prof. I. Zverevoi.– Kiïv, Simferopol': Universum, 2012.– 536 s.
2. Karpenko O.G. Teorija i praktika profesijnogo stanovlennja social'nogo pracivnika: navch. posib. / O.G. Karpenko. – Kiïv: Vidavnicij dim «Slovo», 2008. – 460 s.
2. Migovich I.I. Do pitannja pro zmist profesijnoï pidgotovki fahivciv social'noï sferi // Aktual'ni problemi profesijnoï pidgotovki fahivciv social'noï roboti v Ukraïni i za rubezhem. – Uzhgorod: „Art Line”, 2003. – S. 227-230.
3. Pro social'ni poslugi: Zakon Ukraïni vid 19.06.2003 // Vidomosti Verhovnoï Radi Ukraïni. № 45.– St. 368.
4. Social'na robota v Ukraïni: navch. posib. / I.D. Zvereva, O.V. Bezpalko,

O.Ja. Harchenko ta in.; za zag. red.: I.D. Zverevoi, G.M. Laktionovoi.– K.: Centr navchal'noi literaturi, 2004, 256 s.

5. Savic'ka V. V. Analiz problemi pidgotovki majbutnih social'nih pracivnikiv do praktichnoi profesijnoi dijal'nosti / V.V. Savic'ka // Zbirnik naukovih prac' Nacional'noi akademii Derzhavnoi prikordonnoi sluzhbi Ukraïni, 2014.– № 1(70). – S. 136-146.

Raievska Yana. The current state of professional training of specialists in the social sphere to interprofessional interaction. The article analyzes the current state of professional training of specialists in the social sphere in higher educational institutions of Ukraine. Today, the reform of vocational education brings new requirements to professionals who must have profound professional knowledge, determined by the specifics of the future profession, have the existing practical skills and ability to effectively perform functions in professional activities. Among the problems of professional training of such specialists in Ukraine are identified: difficulties in adapting to the conditions of professional activity; low level of competitiveness of future specialists in the labor market; imperfection of the system of professional training of future specialists in the social sphere; difficulties in finding graduates, etc.

The content of the preparation of specialists in the social sphere for interprofessional interaction should include the following components: a thorough analysis of contemporary social development and the ability to give an objective assessment of social policy, to propose alternatives; a clear presentation and classification of modern models, forms and methods of the practice of social work itself; the actual pedagogical process of training specialists of the social sphere for inter-professional interaction; development of theories, concepts, models and technologies aimed at the effective functioning of specialists in the social sphere in interprofessional interaction; development and implementation of programs that increase the competence of interprofessional interaction of specialists in the social sphere.

Training of social workers in Ukraine should be guided by the provision of conditions for their professional self-determination, professional-personal formation, readiness for professional activity and professional self-improvement, that is, for the training of highly skilled social workers with a high level of culture, mobility, creativity, adaptability to socio-economic changes, capable of providing uninterrupted progressive development of society.

The relevance of the chosen topic is determined by several tendencies characteristic of this situation. First, the special social expectations regarding interprofessional interaction in the social sphere and the related expectations of the need to significantly increase the level of professional activity of the modern specialist. Second, the complex nature of the problem under study: there is practically no discipline in the field of humanities, for which the problem of interaction would not be central. Thirdly, the strengthening of the integrative processes in science, professional activity, as well as the

penetration of the idea of synthesis into public practice. The situations of interprofessional interaction form an integral part of the latest forms of organization of the educational process.

Key words: social sphere, specialist in social sphere, interaction, interprofessional interaction, theoretical training, practical training, professional training, interprofessional interaction of future specialists in the social sphere.

Отримано 20.04.2018

УДК 378.035

Н. І. Рудкевич
natalia.dimiterko@mail.ru

ХАРАКТЕРИСТИКА ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ

Рудкевич Н. І. Характеристика форм організації позааудиторної роботи зі студентами. У статті здійснено теоретико-методичний аналіз підходів до визначення та класифікації форми організації позааудиторної роботи зі студентами. Деталізовано поняття «соціально-виховне середовище» закладу вищої освіти. Визначено умови ефективності соціально-виховної роботи вищого навчального закладу. Охарактеризовано фактори впливу соціально-виховної роботи закладу вищої освіти на процес соціалізації студента. Здійснено аналіз організації позааудиторної роботи зі студентами як необхідної умови успішного навчально-виховного процесу. Позааудиторна виховна робота зі студентами визначена як чинник реалізації потенціалу студента, побудови внутрішніх і зовнішніх факторів формування його культури. Запропоновано характеристику таких видів позааудиторної роботи як: самостійна позанавчальна діяльність студентів, діяльність по самоорганізації студентської молоді, культурно-дозвіллева діяльність за інтересами, робота з підвищення професійних навичок. Деталізовано характеристику індивідуальної, групової та масової соціально-виховної роботи зі студентами вищого навчального закладу в позааудиторний час. У статті виокремлено основні положення, що визначають ефективність організації позааудиторної роботи зі студентською молоддю. Надано перелік варіантів проведення індивідуальних форм позааудиторної роботи, до яких належить: гра, творче завдання, підготовка презентацій, складання та розв'язування кросвордів, ребусів, продумування і створення плакатів, консультації, інтерв'ювання, колекціонування, робота в електронній мережі Інтернет. Деталізовано можливості